

wszej chwili zapędu religijnego" zniszczyli ołtarze i inne ozdoby wewnętrzne kościoła i wyrzucili je na ulice. Margrabia Jan przywłaszczył sobie wszelkie srebrne i złote kielichy, monstrancje i krzyże i wywiózł ten skarb do Kostrzyna w r. 1542. Obraz ratusza tegoż miasta, wymalowany na tarczy

bractwa strzeleckiego w r. 1841, pozwala nam stwierdzić gotycki styl budowli. Ratusz został w latach 1928—44 całkowicie przebudowany i z dawnego stylu nic nie pozostało.

Oto niektóre z wielu przykładów zaniku pierwotnego charakteru kulturalnego ziem nadodrzańskich.

KRONIKA

Ziemie zachodnie

w świetle nowych wydawnictw

O Ziemie Polskie na Zachodzie. Wydawnictwo Oddziału Propagandy Gł. Zarządu Polit.-Wychowawczego W.P. Nakładem Woj. Urzędu Informacji i Propagandy w Poznaniu. Str. 48 8-ki.

„Zwłaszcza od siebie żołnierzy-obywateli, którzyśmy ślubowali oddać wszystko dla Polski, musimy żądać prawdziwego zrozumienia interesu narodu, sięgania wzrokiem przez własne podwórko ku potrzebom całego państwa.“ Stojąc na tym stanowisku, a zarazem chcąc z pewnością żołnierzom ułatwić zorientowanie się, chociaż ogólne, w całokształcie zagadnień i przemian, jakie dziś przeżywamy, Oddział Prop. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P. wydał pięćdziesięciostronicową broszurę pt.: O Ziemie Polskie na Zachodzie. Treść broszury zamknięto w następujących sześciu rozdziałach: 1. Granice Państwa, a wewnętrzny rozwój Polski. 2. Walczymy o powrót Śląska do Polski. 3. Szeroki dostęp do morza. 4. Prusy Wschodnie — czołówka niemieczyny nad Bałtykiem. 5. Na Zachód. 6. Wnioski. Należy mieć nadzieję, że wydaw-

nictwo to spełni w całej pełni swoje zadanie.

Antoni Wrzosek: Zarys geografii fizycznej Śląska. Nr 1. Str. 24. 16-ki.
Józef Widajewicz: Związki Pomorza Zachodniego z Polską. Nr 3. Str. 22 16-ki. Uniwersytet Jagielloński i Akademia Górnicza. Kurs naukowo-informacyjny o Ziemach Zachodnich. Kraków 1945. Nakład i skład główny: Polski Związek Zachodni — Wojewódzki Zarząd Okręgowy w Krakowie.

Uniwersytet Jagielloński i Akademia Górnicza w Krakowie zorganizowały kursy naukowo-informacyjne o Ziemach Zachodnich. W ramach tych kursów wygłoszono szereg wykładów, których skrypty ogłasza się obecnie drukiem. W ten sposób powstaje mała biblioteczka poświęcona sprawom Ziem Zachodnich, której Nr 1 stanowi wykład Antoniego Wrzoska, Nr 3 zaś Józefa Widajewicza. Wykład Wrzoska zajmuje się: 1. Pochodzeniem nazwy Śląska, 2. Położeniem geograficznym, 3. Rzeźbą terenu, 4. Stosunkami klima-

wszej chwili zapędu religijnego" zniszczyli ołtarze i inne ozdoby wewnętrzne kościoła i wyrzucili je na ulice. Margrabia Jan przywłaszczył sobie wszelkie srebrne i złote kielichy, monstrancje i krzyże i wywiózł ten skarb do Kostrzyna w r. 1542. Obraz ratusza tegoż miasta, wymalowany na tarczy

bractwa strzeleckiego w r. 1841, pozwala nam stwierdzić gotycki styl budowli. Ratusz został w latach 1928—44 całkowicie przebudowany i z dawnego stylu nic nie pozostało.

Oto niektóre z wielu przykładów zaniku pierwotnego charakteru kulturalnego ziem nadodrzańskich.

KRONIKA

Ziemie zachodnie

w świetle nowych wydawnictw

O Ziemie Polskie na Zachodzie. Wydawnictwo Oddziału Propagandy Gł. Zarządu Polit.-Wychowawczego W.P. Nakładem Woj. Urzędu Informacji i Propagandy w Poznaniu. Str. 48 8-ki.

„Zwłaszcza od siebie żołnierzy-obywateli, którzyśmy ślubowali oddać wszystko dla Polski, musimy żądać prawdziwego zrozumienia interesu narodu, sięgania wzrokiem przez własne podwórko ku potrzebom całego państwa.“ Stojąc na tym stanowisku, a zarazem chcąc z pewnością żołnierzom ułatwić zorientowanie się, chociaż ogólne, w całokształcie zagadnień i przemian, jakie dziś przeżywamy, Oddział Prop. Gł. Zarz. Polit.-Wych. W.P. wydał pięćdziesięciostronicową broszurę pt.: O Ziemie Polskie na Zachodzie. Treść broszury zamknięto w następujących sześciu rozdziałach: 1. Granice Państwa, a wewnętrzny rozwój Polski. 2. Walczymy o powrót Śląska do Polski. 3. Szeroki dostęp do morza. 4. Prusy Wschodnie — czołówka niemieczyny nad Bałtykiem. 5. Na Zachód. 6. Wnioski. Należy mieć nadzieję, że wydaw-

nictwo to spełni w całej pełni swoje zadanie.

Antoni Wrzosek: Zarys geografii fizycznej Śląska. Nr 1. Str. 24. 16-ki.
Józef Widajewicz: Związki Pomorza Zachodniego z Polską. Nr 3. Str. 22 16-ki. Uniwersytet Jagielloński i Akademia Górnicza. Kurs naukowo-informacyjny o Ziemach Zachodnich. Kraków 1945. Nakład i skład główny: Polski Związek Zachodni — Wojewódzki Zarząd Okręgowy w Krakowie.

Uniwersytet Jagielloński i Akademia Górnicza w Krakowie zorganizowały kursy naukowo-informacyjne o Ziemach Zachodnich. W ramach tych kursów wygłoszono szereg wykładów, których skrypty ogłasza się obecnie drukiem. W ten sposób powstaje mała biblioteczka poświęcona sprawom Ziem Zachodnich, której Nr 1 stanowi wykład Antoniego Wrzoska, Nr 3 zaś Józefa Widajewicza. Wykład Wrzoska zajmuje się: 1. Pochodzeniem nazwy Śląska, 2. Położeniem geograficznym, 3. Rzeźbą terenu, 4. Stosunkami klima-

tycznymi, 5. Nawodnieniem, 6. Roślinnością, 7. Wartością gleb, — Widajewicza zaś w wielkim skrócie związkami Pomorza Zachodniego z Polską od czasów Mieszka I, legendarnej Winety i zachodnio-pomorskiej dynastii poprzez działalność Bolesława Krzywoustego aż do kongresu wiedeńskiego. W zakończeniu autor podkreśla ważność posiadania Pomorza Zachodniego przez Polskę przede wszystkim ze względów ekonomicznych i strategicznych.

Sprawy Zachodnie. Biuletyn wewnętrzny Okręgu Śląskiego Polskiego Związku Zachodniego. Dwutygodnik R. 1. Nr 1.

P. Z. Z. Okręg Śl. przystąpił do wydawania dwutygodnika — biuletynu, który jakkolwiek przeznaczony jest w głównej mierze na użytek wewnętrzny P. Z. Z., to jednak w swej Cz. I zatytułowanej „Materiały“ zawiera szereg ciekawych omówień. I tak E. Poppek zamieszcza notatkę pt. „Żywiol niemiecki w Polsce przed 1939 r.“ podającą szereg danych statystycznych. Również na podstawach statystycznych naświetla zagadnienie wsi jako rezerwoaru ludzkiego i na tym tle jej znaczenie w zmaganiach żywiolu polskiego z niemieckim Mgr R. Łuczywek w notatce pt. „Polacy i Niemcy a wieś“. Bodaj że na największą zaś uwagę zasługuje artykuł Jerzego Saskiego pt. „Notatki z podróży po Opolszczyźnie“ ze względu na dużą szczerłość, z jaką omawiane są w nim niejednokrotnie drażliwe zagadnienia naszego osadnictwa i w ogóle administracji i gospodarki na Ziemiach Nowych. Artykuł ostatni, dyskusyjny, pt. „Śląsk musi być oczyszczony“ zajmuje się sprawą „volksdeutschów“ w jej specjalnym śląskim aspekcie. Dalsza, Cz. II, biuletynu poświęcona jest sprawie organizacyjnej.

Śląsk. — Mapa fizyczno-administracyjna (podział administracji wg stanu z roku 1939) opracowali: Józef Szałarski i Antoni Wrzosek. Katowice

1945 r. 1:500 000. Wydawnictwo Instytutu Śląskiego.

Instytut Śląski, czyniąc zadość ogólnie odczuwanemu zapotrzebowaniu, wydał mapę fizyczno-administracyjną Śląska. Mapa podaje nazwy miejscowe na Ziemiach Nowych w brzmieniu polskim i niemieckim.

Skorowidz gmin Śląska Dolnego i Opolskiego z niemieckimi i polskimi nazwami miejscowości według stanu z dnia 1 stycznia 1941 roku. Wydawnictwo Instytutu Śląskiego. Katowice 1945. Str. 50 8-ki.

Słowniczek nazw miejscowych (niemiecko-polski). Zeszyt I. Pomorze Zachodnie. Poznań 1945. Str. 39 8-ki.

Sprawa ustalenia polskiego brzmienia nazw miejscowych na Ziemiach Nowych należy do najpilniejszych. Doceniając ten jej charakter tak Instytut Śląski w Katowicach, jak i Instytut Zachodni w Poznaniu przystąpił natychmiast do pracy w tej dziedzinie. Pierwszym rezultatem jej są zanotowane tu dwa wydawnictwa, które opierają się na stosowaniu podobnych zasad. W objaśnieniach wstępnych do skorowidza Dr. A. Wrzoska czytamy: „Trzeba bowiem podkreślić, że w niniejszym zestawieniu figurują wyłącznie nazwy polskie, które w tym brzmieniu już kiedyś istniały.“ „Tylko tym miejscowościom, których dawnej nazwy polskiej odszukać się nie uda, trzeba będzie nadać nowe nazwy.“ Słowniczek zaś tak to ujmuje: „Słowniczek niniejszy obejmuje te nazwy miejscowe na Pomorzu Zachodnim, które posiadały, względnie posiadają imiennictwo polskie, nie obejmuje natomiast tych nazw, które od początku posiadały brzmienie niemieckie. Polonizacja tych nazw stanowić będzie drugi etap pracy“. Jeżeli weźmiemy pod uwagę, że Instytut Zachodni przygotował także na tej samej podstawie słowniczek dla Ziemi Lubuskiej, to można uznać pierwszy etap pracy w tym kierunku dla wszystkich Ziemi Nowych mniej więcej, za ukończony.

tycznymi, 5. Nawodnieniem, 6. Roślinnością, 7. Wartością gleb, — Widajewicza zaś w wielkim skrócie związkami Pomorza Zachodniego z Polską od czasów Mieszka I, legendarnej Winety i zachodnio-pomorskiej dynastii poprzez działalność Bolesława Krzywoustego aż do kongresu wiedeńskiego. W zakończeniu autor podkreśla wagę posiadania Pomorza Zachodniego przez Polskę przede wszystkim ze względów ekonomicznych i strategicznych.

Sprawy Zachodnie. Biuletyn wewnętrzny Okręgu Śląskiego Polskiego Związku Zachodniego. Dwutygodnik R. 1. Nr 1.

P. Z. Z. Okręg Śl. przystąpił do wydawania dwutygodnika — biuletynu, który jakkolwiek przeznaczony jest w głównej mierze na użytek wewnętrzny P. Z. Z., to jednak w swej Cz. I zatytułowanej „Materiały“ zawiera szereg ciekawych omówień. I tak E. Poppek zamieszcza notatkę pt. „Żywiol niemiecki w Polsce przed 1939 r.“ podającą szereg danych statystycznych. Również na podstawach statystycznych naświetla zagadnienie wsi jako rezerwoaru ludzkiego i na tym tle jej znaczenie w zmaganiach żywiołu polskiego z niemieckim Mgr R. Łuczywek w notatce pt. „Polacy i Niemcy a wieś“. Bodaj że na największą zaś uwagę zasługuje artykuł Jerzego Saskiego pt. „Notatki z podróży po Opolszczyźnie“ ze względu na dużą szczerłość, z jaką omawiane są w nim niejednokrotnie drażliwe zagadnienia naszego osadnictwa i w ogóle administracji i gospodarki na Ziemiach Nowych. Artykuł ostatni, dyskusyjny, pt. „Śląsk musi być oczyszczony“ zajmuje się sprawą „volksdeutschów“ w jej specjalnym śląskim aspekcie. Dalsza, Cz. II, biuletynu poświęcona jest sprawie organizacyjnej.

Śląsk. — Mapa fizyczno-administracyjna (podział administracji wg stanu z roku 1939) opracowali: Józef Szałarski i Antoni Wrzosek. Katowice

1945 r. 1:500 000. Wydawnictwo Instytutu Śląskiego.

Instytut Śląski, czyniąc zadość ogólnie odczuwanemu zapotrzebowaniu, wydał mapę fizyczno-administracyjną Śląska. Mapa podaje nazwy miejscowe na Ziemiach Nowych w brzmieniu polskim i niemieckim.

Skorowidz gmin Śląska Dolnego i Opolskiego z niemieckimi i polskimi nazwami miejscowości według stanu z dnia 1 stycznia 1941 roku. Wydawnictwo Instytutu Śląskiego. Katowice 1945. Str. 50 8-ki.

Słowniczek nazw miejscowych (niemiecko-polski). Zeszyt I. Pomorze Zachodnie. Poznań 1945. Str. 39 8-ki.

Sprawa ustalenia polskiego brzmienia nazw miejscowych na Ziemiach Nowych należy do najpilniejszych. Doceniając ten jej charakter tak Instytut Śląski w Katowicach, jak i Instytut Zachodni w Poznaniu przystąpił natychmiast do pracy w tej dziedzinie. Pierwszym rezultatem jej są zanotowane tu dwa wydawnictwa, które opierają się na stosowaniu podobnych zasad. W objaśnieniach wstępnych do skorowidza Dr. A. Wrzoska czytamy: „Trzeba bowiem podkreślić, że w niniejszym zestawieniu figurują wyłącznie nazwy polskie, które w tym brzmieniu już kiedyś istniały.“ „Tylko tym miejscowościom, których dawnej nazwy polskiej odszukać się nie uda, trzeba będzie nadać nowe nazwy.“ Słowniczek zaś tak to ujmuje: „Słowniczek niniejszy obejmuje te nazwy miejscowe na Pomorzu Zachodnim, które posiadały, względnie posiadają imiennictwo polskie, nie obejmuje natomiast tych nazw, które od początku posiadały brzmienie niemieckie. Polonizacja tych nazw stanowić będzie drugi etap pracy“. Jeżeli weźmiemy pod uwagę, że Instytut Zachodni przygotował także na tej samej podstawie słowniczek dla Ziemi Lubuskiej, to można uznać pierwszy etap pracy w tym kierunku dla wszystkich Ziemi Nowych mniej więcej, za ukończony.